

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของพระธรรมกถึกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้วิจัย นายศรัณย์ พินิจพะระ **รหัสนักศึกษา** 2501000182

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2) อาจารย์ ดร. อำนาจ บัวศิริ

(3) รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของพระธรรมกถึก และ (2) สภาพปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของพระธรรมกถึก

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพระสงฆ์ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน “เสมาธรรมจักร” ประเภทเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ และประเภทการส่งเสริมการศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2533 – 2551 และพำนักอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 97 รูป โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามประเภทของรางวัล และเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงจำนวน 20 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นตัวแทนพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของคริกิลาสเป็นแนวทางในการศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของพระธรรมกถึก เริ่มต้นจากสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดกิจกรรม 2 ประเภท ได้แก่ การให้สารสนเทศ และการรวบรวมสารสนเทศ กิจกรรมการให้สารสนเทศมี 4 ประเภท ได้แก่ การบรรยายธรรม การแสดงพระธรรมเทศนา การสอน และการแต่งหนังสือ แต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กับความต้องการเร่งด่วนที่ต้องแสวงหาพื้นที่ทั้งจากแหล่งสารสนเทศภายใน ได้แก่ ความจำของตน เพิ่มส่วนบุคคล และแหล่งสารสนเทศภายนอก ได้แก่ การติดต่อระหว่างบุคคล ห้องสมุด และอินเทอร์เน็ต ส่วนกิจกรรมการรวบรวมสารสนเทศผ่านวิธีการหลากหลายประเภท ซึ่งวิธีการเหล่านั้นมีลักษณะเป็นพฤติกรรมสารสนเทศในแต่ละวันมีความสัมพันธ์กับความต้องการที่รอคอยได้ พฤติกรรมนี้ครอบคลุมทั้งการแสวงหาสารสนเทศ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) การแสวงหาสารสนเทศที่มีไว้ริเริ่มเอง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักรวบรวมสารสนเทศผ่านกิจกรรม 6 ประเภท เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การรับชมโทรทัศน์ การรับฟังวิทยุ การอ่านหนังสือ การใช้อินเทอร์เน็ต การบอกรับเป็นสมาชิกข่าวข้อความสั้น และ 2) การแสวงหาสารสนเทศที่ริเริ่มเอง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักรูปเดียวรวบรวมสารสนเทศผ่านกิจกรรมการติดต่อโดยตรง และจากวัตถุประสงค์ผลการวิจัย (2) สภาพปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของพระธรรมกถึก พบว่า ด้านการรวบรวมสารสนเทศ ได้แก่ แหล่งสารสนเทศเป็นแหล่งอโคจรสำหรับพระภิกษุสงฆ์ และไม่มีเวลาในการติดตามข้อมูลที่สนใจ ด้านการให้สารสนเทศ ได้แก่ ข้อมูลไม่ทันสมัย ได้ข้อมูลไม่ทันกับเวลาที่ต้องการ และความไม่เที่ยงตรงของข้อมูล

คำสำคัญ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พระธรรมกถึก

Thesis title: Information Seeking Behaviors of Buddhist Monk Preachers in Bangkok and its Vicinities

Researcher: Mr. Saran Phinijphara; **ID:** 2501000182;

Degree: Master of Arts (Information Science); **Thesis advisors:**

(1) Dr. Somporn Puttapithakporn, Associate Professor; (2) Dr. Amnaj Baosiri;

(3) Pawa Panmekha, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this qualitative research were to study information seeking behavior and to investigate the problems in information seeking behavior of Buddhist monk preachers.

The study used face-to-face, in-depth interviews to elicit data from the sample of 20 of the 97 Buddhist monk preachers who won “Sema Thammajak” awards between B.E. 2533-2551, lived in Bangkok and its vicinities, and were stratified random sampling. James Krikelas’s Information Seeking Behavior provided a framework for the study.

The major findings were: (1) information seeking behavior of Buddhist monk preachers started from need-creating events/environment in everyday life. Consequently, two associated activities with the events/environment were found: information giving and information gathering. Information giving was associated with immediate information needs consists of lecturing, preaching, teaching and book writing. They sought from internal sources: memory, personal files, and external sources: direct contact, libraries and the internet. Information gathering was associated with deferred information needs and involved passive activities: reading newspapers, and watching television, listening to radio, reading books, using the internet and subscribing to news by SMS. Only one participant reported active information gathering by direct contact. (2) Two problems related to information seeking activities were found. Those found during information gathering were that some information sources involved improper places for monks and inadequate time for keeping current with relevant topics. Problems found during information giving were out-of-date data, untimely information, and inaccurate information.

Keywords: Information seeking behavior, Buddhist monk preachers